

Zoom meeting JMW/Staal/HT-C op 28 mei 2021

Geachte mevrouw Weerts, geachte heer Schrijver, beste Hanneke,

Allereerst mevrouw Weerts wens ik u alle succes met uw nieuwe werkzaamheden als Directeur/Bestuurder van Joods Maatschappelijk Werk. Ik apprecieer het dat u en de heer Schrijver ondanks uw volle agenda – ons verzoek tot een gesprek hebben gehonoreerd.

Ik zal dit voorlezen wegens de emotionele lading van dit onderwerp. U kunt dit later downloaden van mijn website – zoals bij mij gebruikelijk nog voordat Covid-19 zijn intrede deed – met ingebouwde links naar de relevante documenten. U hoeft voor de bewijzen dus niet te zoeken in verscheidene archieven.

Inleiding tot het naoorlogse rechtsherstel

De moord op de Joden tijdens de Sjoa is de grootste tragedie die het Joodse volk ooit heeft getroffen. De nazi's wilden hen vernietigen als de definitieve oplossing van 'het Joodse vraagstuk'. De Joden moesten verdwijnen, maar hun bezittingen niet.

De roof van de Joden was tijdens de Sjoa volledig en betrof burgers, overheid, verenigingen en bedrijven waarin Joden een belangrijke rol speelden.

Een bekend oorlogsfenomeen dat eeuwen lang werd aanvaard is: het roven van de verslagenen door de huurlingen van de overwinnaars. In 1907 vond een belangrijke wijziging plaats van de [wetten en gebruiken van oorlog op land](#) (LCWL) geïntroduceerd met de eerste Vredesconferentie van Den Haag in 1899. De verandering in deze wetten werd mede ondertekend door Duitsland en was geldig tijdens de Tweede Wereldoorlog. De roof van de Joden door de Duitse bezetter vond daarom niet plaats met geweld maar door middel van een reeks voorschriften. In feite werd door deze verordeningen de Joodse bevolking in Europa systematisch ontrecht. Anders gezegd: de Joden werden vogelvrij verklaard!

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd de Joodse bevolking systematisch van al haar aards bezit, materieel en immaterieel, beroofd. Deze beroving werd door middel van verordeningen van de bezetter 'wettelijk' gemaakt. Dit proces wordt 'ontrechting' genoemd.

Ontrechting is een proces dat, anders dan diefstal en roof, erop is gericht om specifieke categorieën mensen uit de rechtsorde te verwijderen door hen systematisch aan te tasten in hun capaciteiten om als rechtssubject aan het rechtsverkeer, en daarmee aan het economische en publieke leven, deel te nemen, ([W.J. Veraart 2005, PhD proefschrift](#), Erasmus Universiteit, Rotterdam. Stellingen p. 642)

Het naoorlogse Rechtsherstel

Rechtsherstel moet worden onderscheiden van de vergoeding van materiële schade.

Een vergoeding van ondervonden schade wordt gedragen door het collectief, op grond van overwegingen van 'distributieve rechtvaardigheid'. De bij uitstek politieke kwestie hoe schaarse middelen onder de leden van een gemeenschap moeten worden verdeeld.

Rechtsherstel daarentegen geschiedt primair op de grondslag van ‘herstellende rechtvaardigheid’ aansprakelijk is niet de gemeenschap, maar diegenen die van de ontrechting hebben geprofiteerd.

Het naoorlogse rechtsherstel was gebaseerd op Koninklijke besluiten die door de Nederlandse regering in ballingschap in 1944 waren opgesteld. Het belangrijkste doel van deze decreten was zo snel mogelijk terug te keren tot het normale vermogens- en rechtsverkeer. De rehabilitatie van de Joodse slachtoffers van de Duitse terreur, had in dit kader niet de hoogste prioriteit. Als onder alle omstandigheden aan het rechtsherstel voorrang werd gegeven zou het rechtsverkeer, naar de mening van de toenmalige beleidsmakers, enorm worden vertraagd. De Nederlandse regering voelde zich niet verantwoordelijk voor de acties van de Duitse bezetter en hun collaborateurs.

De Joden moesten, gedurende de naoorlogse jaren, vechten om hun materiële bezittingen terug te krijgen. Maar de meest bittere en emotionele strijd werd gevoerd om hun kinderen terug te brengen in een Joods milieu. Eveneens wil ik hier vermelden dat Joodse instanties, met grote inzet en liefde voor de medemens, zich destijds over de oorlogswezen hebben ontfermd. Deze instellingen zorgden voor onderdak van de minderjarige wezen, namen de opvoeding voor hun rekening en voorzagen in hun materiële noden. Daarbij kregen de Joodse voogdij-instellingen weinig steun van de Nederlandse overheid.

In het jaar 2000 heeft de Nederlandse Overheid, Verzekeraars, Banken en de Vereniging voor de Effectenhandel – na langdurige onderhandelingen met de Joodse organisaties – hun morele aanspraken erkend en een forfaitair bedrag van 347 miljoen euro ter beschikking gesteld aan de Nederlands-Joodse gemeenschap als erkenning van geconstateerde tekortkomingen in het naoorlogse rechtsherstel en het overheidshandelen. Dit restitutiebedrag is beter bekend onder de naam MAROR-gelden. MAROR betekent bitterkruid (mierikswortel in het Hebreeuws) maar staat ook voor Morele Aansprakelijkheid Roof en Rechtsherstel.

In de zomer van 1995 werd de kwestie van het geroofde joods bezit uit de tweede wereldoorlog plotseling van belang in de media en politiek. In vervolg op deze internationale discussies werd in maart 1997 de Contactgroep Tegoeden Tweede Wereldoorlog (Commissie-Van Kemenade) tot een onderzoek naar het naoorlogse rechtsherstel ingesteld. De commissie kreeg van de minister van Financiën (Zalm) de opdracht het onderzoek naar oorlogstegoeden kritisch te volgen.

Vrijwel alle financiële instellingen in Nederland werden onderzocht. Begin 2000 kwamen de conclusies en aanbevelingen van de [Commissie-Van Kemenade](#) beschikbaar voor het grote publiek.

Als één van de ondertekenaars van de overeenkomst tussen de banken en de Amsterdamse beurs met de Joodse organisaties – waarin medio 2000 de teruggave van Joodse oorlogstegoeden werd geregeld – kwam ik in die periode tot het besef dat er door niemand ooit was gekeken naar het vermogensbeheer van de minderjarige Joodse oorlogswezen.

Tot mijn verbazing en teleurstelling ontdekte ik dat organisaties zoals de Joodse Voogdijinstellingen, Joods Maatschappelijk Werk en het Joodse Begrafeniswezen (JBW), bewust niet werden onderzocht.

- ✓ De Commissie-Van Kemenade heeft geen toegang gekregen tot de archieven van het Joods Begrafenis Wezen (JBW). De vereniging [weigerde medewerking te verlenen](#) aan onderzoek in haar archieven. De vereniging gaf ook [geen antwoord](#) op schriftelijke vragen betreffende verzekeringen van familieleden van oorlogsslachtoffers.
- ✓ Hans Vuijsje, destijds Directeur/Bestuurder van JMW – de beheerder van de archieven van de Joodse Voogdij-instellingen – schrijft mij op 6 augustus 2003 (p-5) dat hij zijn toestemming tot de archieven beperkt tot mijn persoonlijke dossiers. [Geen toestemming](#) wordt gegeven voor inzage in andere dossiers zoals de bestuursarchieven.
- ✓ Vanuit het Centraal Joods Overleg (CJO) is er bewust niet op aangedrongen dat de Commissie-Van Kemenade, die immers het hele rechtsherstel tegen het licht zou houden, ook de zaak van de Joodse oorlogswezen zou onderzoeken, ziet: [‘Roestvrijstaal’ \(p-68\)](#).

Na veel gesprekken met Joodse regenten besloot ik zelf te onderzoeken wat er met de nalatenschappen van mijn ouders, grootouders en andere vermoorde familieleden van mij en van andere oorlogswezen is gebeurd. Hoe is het mogelijk dat ruim vijfenzeventig jaar na de Tweede Wereldoorlog de strijd van de oorlogswezen voor hun rechtsherstel zo ongelijk is en zo grimmig en moeizaam verloopt? In mijn onderzoeksrapporten ‘Be-Ezrath Ha-Jeled’ (Met de hulp van het kind, 2004); ‘Roestvrijstaal’ (2008); ‘Settling the Account’ (2015); en ‘Mijn erfenis’ (2016), wordt het antwoord op de vraag gezocht: Wat zijn de fundamentele verschillen van inzicht over de aard en de wenselijkheid van een dergelijk onderzoek aan weerskanten van het strijdtoneel? Is de Joodse gemeenschap bang het eigen functioneren van destijds kritisch te beschouwen?

Niemand heeft ooit serieus gekeken naar het vermogensbeheer van de 1.363 Joodse weeskinderen door hun voogden. Reden dat ik begin deze eeuw besloot om zelf te onderzoeken en antwoord te vinden op de volgende drie vragen:

1. Hebben de voogden van de Joodse oorlogswezen hun volledige nalatenschappen ontvangen?
2. Hebben de voogden het vermogen van de weeskinderen goed beheerd?
3. Hebben de oorlogswezen hun volledige erfenis ontvangen bij het bereiken van de meerderjarige leeftijd?

Het antwoord op de bovenvermelde vragen is jammer genoeg negatief.

Niet alleen tijdens de oorlog, maar ook ná de oorlog zijn er miljoenen euro's verdwenen, geld dat de Joodse oorlogsslachtoffers, waaronder de oorlogswezen, rechtmatig toekomt. De oorlogswezen raakten niet alleen, tijdens de Tweede Wereldoorlog hun ouders en vele andere familieleden kwijt, maar na de oorlog werden ze ook nog eens systematisch beroofd met medeweten en medewerking van de

Nederlandse overheid, banken, verzekeraars, effectenhandelaren en hun voogden/voogdijinstellingen! Hun eigen land- en lotgenoten, mensen die zij hadden moeten kunnen vertrouwen. De voogden van de wezen verkochten veelal – om één onderwerp te noemen – het [aanwezige onroerend goed](#). Op de eindafrekeningen van de wees was vervolgens – logischerwijs – geen onroerend goed meer te zien, maar ook de opbrengst van dit [onroerend goed was spoorloos verdwenen](#)...

Ik doe al vanaf begin deze eeuw onderzoek naar deze misdadige handelingen en kan dit alles met bewijzen staven. Dat doe ik in [mijn boeken](#).

Joods Maatschappelijk Werk had na de eerste melding van de oorlogswezen zelf uitgebreid onderzoek kunnen laten doen. In plaats van het initiëren van een wetenschappelijk onderzoek besloot JMW opdracht te geven voor het maken van een [politiek pamflet](#) en deze zaak door juristen te laten bekijken. JMW liet daarmee het oordeel over aan de rechter. Dat is laf en verzwakt haar morele aanzien.

Nadat JMW mijn onderzoeksrapport [Be-Ezrath Ha-Jeled](#) (Met de hulp van het kind) in 2004 ontving, besloot JMW te [fuseren met de Joodse voogdij-instellingen](#) om zich zodoende te ontfemen over het miljoenen kapitaal van deze organisaties.

In de zaak Staal/JMW – bezwaar tegen de fusie van de Joodse voogdij-instellingen met JMW – heeft Joods Maatschappelijk Werk in 2004 zich [beroepen op de wet van verjaring](#) (p-23). Hiermee ontnemt JMW de mogelijkheid van de burgerlijke rechter zich hierover inhoudelijk uit te spreken. Juridisch valt er natuurlijk niets meer te claimen, omdat deze schulden immers al sinds de jaren zeventig van de vorige eeuw zijn verjaard. Maar het blijft wrang dat een organisatie die haar bestaansrecht te danken heeft aan de trauma's van de Tweede Wereldoorlog én een moreel appèl doet op derden om zich niet op 'verjaring' te beroepen, dit zelf wel doet.

JMW heeft hiervoor uiteraard goede redenen!

Dit formalisme doet denken aan de kwestie van de Joodse WO-II Tegoeden, toen wij, de Joodse oorlogsslachtoffers, in de jaren 1999/2000 aanklopten bij verzekeraars, banken, beurs en overheid, voor restitutie van de resten van geroofde bezittingen. Ook hier was er geen juridische basis voor de claims, daar ook deze schulden verjaard waren. Maar, al in het eerste gesprek deelden deze partijen mee dat ze uit coulance-overwegingen zouden afzien van een beroep op verjaring. De overheid en de financiële instituten hadden oog voor de bijzondere omstandigheden van de Joodse bevolking na de oorlog. Begin van het jaar 2020 heeft de Nederlandse Spoorwegen dit standpunt overgenomen en ziet af van een beroep op de wet van verjaring. JMW dus niet! Maar, morele claims verjaren niet. Sommige zaken verjaren nooit!

In ieder geval is het voor mij – als medeonderhandelaar en ondertekenaar van de overeenkomsten van de banken/beurs met de Joodse partijen – uiterst pijnlijk en onverteerbaar dat uitgerekend JMW de enige instantie is die in kwesties van de Sjoa een beroep doet op verjaring.

Door dit schandalige gedrag heeft JMW het miljoenen kapitaal van de Joodse voogdij-instellingen weten te bemachtigen.

JMW heeft de [erfenis van de Joodse voorgedij-instellingen](#) aanvaard. Wie de lusten van nalatenschappen accepteert moet ook de lasten daarvan dragen!

Op 28 november 1946 werd JMW opgericht door notaris [Jacob van Hasselt](#) waarbij Joods maatschappelijke instellingen zich konden aansluiten. De behoefte aan een organisatie zoals JMW was het rechtstreekse gevolg van de Sjoa. Hoe is het dan mogelijk dat deze organisatie zich beroept op verjaring van tegoeden ontstaan uit deze zwarte bladzijde van de geschiedenis?

Het is hierdoor duidelijk dat JMW materiële waarde boven moreel erfgoed gradeert. Hiermee vernietigt men in één klap de basis van JMW's bestaansrecht!

Juridisch en financieel handelde JMW juist!
Maatschappelijk-ethisch gezien faalde JMW monsterlijk!

Ik hoop dat ons gesprek van vandaag zal leiden tot het rechtsherstel van de Joodse WO-II wezen, voordat het te laat is. Immers, voor u zit één van de laatste WO-II oorlogswezen;

En, [de waarheid moet worden aanvaard](#), uit welke bron zij ook voortkomt!

Bedankt voor uw aandacht,

Philip Staal
Israel, Zoom meeting JMW, 28 mei 2021.

Voor meer informatie ziet:

Website: <https://staal.bz>

Archief: <https://staal.bz/Books/Boek-1/RS/Noten/>